

En daarom werk ik, 14 jaar later

Docentenhandleiding

.....

Regie: Maarten Schmidt & Thomas Doebele
Jaar: 2013
Duur: 55 minuten
Website: www.filmcompagnie.nl
www.knups.nl/voor_ouders.php
www.filmcompagnie.nl/?p=film&id=36&back=1

.....

De klas van 1998

Verdiepingsopdracht – Lesuurpakket (thema: kledingindustrie in Bangladesh)

.....

Inleiding en leerdoelen

.....

Deze verdiepende opdracht kan gebruikt worden als vervolg op één van de lesbrieven bij de film *En daarom werk ik, 14 jaar later*. Deze les zoomt in op de kledingindustrie in Bangladesh. De kledingindustrie is niet alleen een centraal thema in de film, maar ook met enige regelmaat in het nieuws. In deze opdracht komt naar voren hoe de verhoudingen zijn tussen het Westen en de lagelonenlanden. Leerlingen worden uitgedaagd om verbanden te leggen tussen de betrokken partijen en mogelijke oplossingen te zien. Het is een actieve opdracht die leerlingen een cognitieve uitdaging biedt. Daarnaast is het een waardevolle aanvulling op de verwerkingsvragen bij de film.

Concrete leerdoelen:

- De leerling is op de hoogte van schendingen van mensenrechten in de kledingindustrie in Bangladesh.
- De leerling krijgt inzicht in de verschillen in economische ontwikkeling tussen Nederland (het Westen) en Bangladesh (Azië) en de handelsrelaties tussen deze gebieden.
- De leerling kan een relatie leggen tussen de verschillende betrokken partijen in de kledingindustrie en de schaalniveaus die daarbij van toepassing zijn.
- De leerling wordt uitgedaagd om in groepjes samen te werken en na te denken over oplossingen.

.....

Lesinstructie

.....

Duur:	50 minuten
Doel:	Verdieping, samenwerken en verbanden leggen
Benodigdheden:	Opdrachtenblad, enveloppen
Vorbereiding:	De tekstkaartjes op de werkbladen uitknippen en in enveloppen doen. Een korte, inhoudelijke introductie op het onderwerp voorbereiden.

Eerst geeft u klassikaal een inhoudelijke introductie (15 minuten). Daarna krijgen leerlingen de gelegenheid om groepjes van vier te vormen en met elkaar te gaan puzzelen. De informatie die wordt aangereikt gaan ze, door middel van kaartjes, selecteren en combineren. Elk groepje krijgt hiervoor een envelop met kaartjes. Op de site kunt u een werkblad downloaden met daarop de kaartjes die uitgeknipt kunnen worden. Op deze kaartjes staan partijen en mogelijke oplossingen. Leerlingen mogen eerst de vijf verschillende partijen zoeken en naast elkaar leggen. De volgende stap is bedenken: wat zouden die partijen kunnen doen om de slechte situatie van arbeiders in de kledingindustrie te verbeteren? De kaartjes met oplossingen die passen, kunnen ze bij de betreffende partij leggen. Tot slot kunt u klassikaal de opdracht nabespreken (15 minuten). Tijdens de nabespreking kunt u de gevonden combinaties van partijen en oplossingen op het bord verzamelen. Dan kunt u ze met de klas gaan koppelen aan het relevante schaalniveau (lokaal, nationaal, mondiaal). Op welke schaal speelt het zich af? Indien nodig, kunt u van te voren kort het begrip schaalniveau toelichten en enkele voorbeelden noemen bij lokale, nationale en mondiale schaal.

Introductie (15 minuten)

U geeft een introductie over de achtergronden van de kledingindustrie in Bangladesh (bijvoorbeeld via een powerpointpresentatie). U kunt daarbij in ieder geval inhaken op:

- **Verschuiving van productie in het Westen naar lagelonenlanden (Azië) en in samenhang daarmee het ontstaan van de kledingindustrie in Bangladesh in de jaren tachtig.**

Vanwege de lagere productiekosten in Azië wilden steeds meer bedrijven in de VS en Europa hun kleding in lagelonenlanden laten produceren. In Bangladesh werden in de jaren tachtig in een rap tempo fabrieken uit de grond gestampt die helemaal niet voldeden aan veiligheidsvoorschriften. Meer dan de helft van de kleding die daar geproduceerd wordt, gaat uiteindelijk naar Europa. En nog een kwart van de totale productie wordt uiteindelijk verkocht aan de Verenigde Staten. Bangladesh is na China de tweede kledingleverancier van de wereld. Onderzoekers denken dat het land China binnenkort zal inhalen. Want Bangladesh heeft een sterke concurrentiepositie omdat het spotgoedkoop en snel produceert.

.....

Lesinstructie

• • • • • ▪ **Beschrijving van het werk in de kledingfabrieken**

De industrie trekt goedkope werkrachten aan: voornamelijk jonge vrouwen van het platteland zonder opleiding. Zij zitten zes of zeven dagen per week achter de naaimachine. Ze maken dagen van elf tot veertien uur en werken onder slechte omstandigheden. Er zijn wel inspecteurs om te controleren op de arbeidsomstandigheden, maar die kondigen vaak van te voren hun komst aan. Zo kunnen fabriekseigenaren snel hun zaakjes op orde brengen. Bovendien zijn er ook managers die een inspecteur zwijggeld aanbieden.

▪ **De rechten en positie van de arbeiders**

De kledingarbeiders worden uitgebuit. Zij maken veel te veel uren en worden zwaar onderbetaald. Het loon dat ze krijgen is niet genoeg om van te leven. Er zijn wel wetten en voorschriften die werknemers het recht geven zich te organiseren en collectief te onderhandelen voor betere omstandigheden. Maar werknemers die moedig genoeg zijn om daadwerkelijk te protesteren tegen het onrecht in de kledingindustrie, krijgen te maken met onderdrukking. Zij worden gearresteerd, krijgen te maken met geweld of worden bedreigd. Mensenrechten worden dus op grote schaal geschonden. De overheid doet niets om deze onderdrukking tegen te gaan. Ze voert geen actief beleid om ervoor te zorgen dat de wetten worden nageleefd en de rechten van de werknemers worden gewaarborgd.

cijfers textielindustrie Bangladesh

- In de textielindustrie werken 3.000.000 mensen, van wie 90 procent vrouw.
- In de informele sector werken nog enkele duizenden kleine kleermakers.
- De totale kledingproductie heeft een waarde van 11,5 miljard euro.
- Van de kleding wordt 56 procent naar Europa geëxporteerd en 26 procent naar de VS.

Bron: One World (2013)

Voor meer informatie over achtergronden in de kledingindustrie, zie ook:

- One World (2013), 'De kleding wordt duur betaald', Annemiek Huijerman, 15 mei 2013, <http://www.oneworld.nl/lezen/achtergrond/de-kleding-wordt-duur-betaald>
- Fair Wear Foundation (2013), <http://www.fairwear.org/532/countries/country/bangladesh/?countryId=20>
- Coolpolitics (2013), 'Geef de werknemers in Bangladesh een stem', Sanne van Grafhorst, 10 mei 2013, <http://www.coolpolitics.nl/geef-de-werknemers-in-bangladesh-een-stem/>

De verdiepingsopdracht

De ingestorte fabriek op Rana Plaza, in de hoofdstad Dhaka

De kledingindustrie in Bangladesh: goedkoop en gevaarlijk

Made in Bangladesh

Kledingarbeiders in Bangladesh hebben geen rechten. Ze worden uitgebuit door hun werkgevers en door winkelketens in het Westen. Als ze hogere lonen of betere werktijden eisen, worden ze op straat gezet.

Op 24 april 2013 stortte in Dhaka, Bangladesh een grote kledingfabriek in. Er vielen 1127 doden. Reddingswerkers zijn dagenlang bezig geweest lichamen onder het puin uit te halen. Er waren weinig overlevenden. De schok was groot. Hoe heeft dit kunnen gebeuren?

De eigenaar van de fabriek Rana Plaza constateerde een dag voor de ramp al scheuren in het gebouw. Tegen de werknemers zei hij: 'Ga gewoon werken, anders krijg je geen geld.' Het gebouw was in slechte staat. Waarschijnlijk gaven de trillende generatoren op het dak en de trillende naaimachines het laatste zetje voor de instorting. Tussen het puin werden kledingmerken als Primark, Mango en Benetton gevonden.

Door de tragedie lijkt er eindelijk wat te veranderen aan de belabberde werkomstandigheden van de arbeiders, de mensen die aan de andere kant van de wereld onze kleren naaien. Meer dan een miljoen Nederlanders tekenden al een petitie die kledingconcerns onder druk zet om voor betere arbeidsomstandigheden te zorgen. Zara, H&M, C&A hebben toegezegd mee te willen werken. Maar of er ook

daadwerkelijk iets verbeterd zal worden, blijft een groot vraagteken.

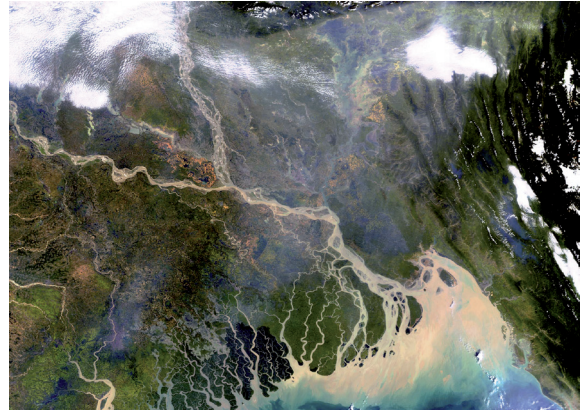
Tussen het puin werden labels van Primark, Mango en Benetton gevonden

Schone Kleren Campagne

De Schone Kleren Campagne wil misstanden in de kledingindustrie aan het licht brengen. De organisatie is onderdeel van de Europese Clean Clothes Campaign. Ze werken samen met vakbonden, ontwikkelingsorganisaties en vrouwengroepen. Ze komen op voor de positie van de arbeider en voeren actie tegen het onrecht in de kledingindustrie. De oprichters dromen van een wereld waarin je alleen nog maar kleren kunt kopen die eerlijk gemaakt zijn.

Opdrachten

.....

Dit is een groepsopdracht. Beantwoord in groepjes van vier de volgende vragen:

1. Lees de tekst 'Made in Bangladesh'.
Er is veel onrechtvaardigheid in de kledingindustrie. Welke mensenrechten worden geschonden? Noem er minstens vijf.
2. Ga samen puzzelen en leg de kaartjes bij elkaar: wie kan wat doen om de situatie in de kledingindustrie te veranderen? Welke partijen hebben een rol in de kledingindustrie? En welke oplossingen zijn er mogelijk om iets te veranderen?

Zoek eerst de vijf partijen op en leg deze naast elkaar. De volgende stap is bedenken wat deze partijen kunnen doen om de slechte situatie van arbeiders in de kledingindustrie te veranderen. Overleg met elkaar welke kaartjes met oplossingen het beste passen, en leg die bij de betreffende partij. Let op: je houdt een aantal kaartjes over die niet in de puzzel passen. Want dit zijn juist géén oplossingen. Welke kaartjes zijn dit?

3. Voor welke partij is er op dit moment eigenlijk nog geen oplossing, tenzij andere partijen iets doen om de situatie te veranderen?
En wat vind jij hiervan?
-

Antwoorden

1. Lees de tekst 'Made in Bangladesh'.
Er is veel onrechtvaardigheid in de kledingindustrie. Welke mensenrechten worden geschonden?
Noem er minstens vijf.

artikel 2 De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.

artikel 3 Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.

artikel 7 De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.

artikel 19 Je hebt het recht op informatie en je mag je eigen mening vormen. En je hebt ook het recht om die te uiten.

artikel 24 Je hebt recht op rust en vrije tijd.

artikel 25 Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven.

2. Ga samen puzzelen en leg de kaartjes bij elkaar: wie kan wat doen om de situatie in de kledingindustrie te veranderen? Welke partijen hebben een rol in de kledingindustrie? En welke oplossingen zijn er mogelijk om iets te veranderen?

Zoek eerst de vijf partijen en leg deze naast elkaar. De volgende stap is bedenken wat deze partijen kunnen doen om de slechte situatie van arbeiders in de kledingindustrie te veranderen. Overleg met elkaar welke kaartjes met oplossingen het beste passen, en leg die bij de betreffende partij.

Let op: je houdt een aantal kaartjes over die niet in de puzzel passen. Want dit zijn juist géén oplossingen. Welke kaartjes zijn dit?

Mondiaal

Consument (jij!):

- Aan de verkoper vragen waar de kleding vandaan komt.
- 'Ik ga bewust winkelen en kies voor eerlijke, duurzame merken, zoals Espresso, McGregor en Culture. Ook Takko Fashion is aangesloten bij de Schone Kleren Campagne.'
- 'Ik ga met de Schone Kleren Campagne meedoen aan acties tegen de slechte omstandigheden van de kledingarbeiders.'
- 'Ik ga een petitie tekenen die grote bedrijven en merken onder druk zet.'

Westerse kledingafnemers / winkelketens:

- Stoppen met het eisen van onrealistisch goedkope kleding en snelle leveringen van bestellingen.
- Stoppen met het uitbuiten van arbeiders in de kledingindustrie aan de andere kant van de wereld.
- Duurzame winkels opzetten met eerlijke producten en minder vaak van collectie wisselen.
- Klanten goed voorlichten.

Antwoorden

Nationaal

Overheid / Minister van Textielzaken:

- Wij gaan controles en inspecties in de fabrieken aanscherpen. Want wij willen ervoor zorgen dat er een goed beleid in de fabrieken wordt nageleefd.
- We gaan goedkope gezondheidszorg aanbieden, zodat arbeiders fit zijn.
- Wetgeving voor goede arbeidsvoorwaarden maken.
- Vastleggen in wet en recht dat werknemers zich gezamenlijk mogen organiseren in een vakbond (zodat ze kunnen opkomen voor hun rechten).

Lokaal

Arbeider

GEEN OPLOSSING, TENZIJ ANDERE PARTIJEN IETS VERANDEREN

Fabriekseigenaar/werkgever:

- Een leefbaar minimumloon betalen aan de arbeiders.
- Zorgen voor veilige, gezonde werkomstandigheden.
- 'Ik gooi de fabriek een tijd dicht om het gebouw (brand)veiliger te maken.'
- 'Ik geef mijn werknemers een vergoeding voor de mogelijke schade die ze hebben opgelopen en voor de tijd dat ze niet kunnen werken.'
- Genoeg pauzes aanbieden.
- Voorkomen dat werknemers te veel overuren maken.

Wat géén oplossingen zijn:

- Alleen de dure kleding kopen (goedkope kleding en dure merken worden vaak in dezelfde fabrieken geproduceerd).
- Boycotten van ketens of merken die hun kleding in slechte fabrieken laten produceren, waardoor alle grote kledingbedrijven uit Bangladesh vertrekken en de arbeiders werkloos raken.
- Op zoek gaan naar 100% schone, eerlijke kleding. (100% schoon bestaat (nog) niet, maar er zijn wel bedrijven die hun best doen om iets aan de arbeidsomstandigheden van naaisters en kleermakers te veranderen).

3. Voor welke partij is er op dit moment eigenlijk nog geen oplossing, tenzij andere partijen iets doen om de situatie te veranderen?
En wat vind jij hiervan?

De arbeider in de kledingfabriek. Die staat nu eigenlijk machteloos. Als hij gaat protesteren of demonstreren loopt hij grote kans om ontslagen te worden door de werkgever. Voor hem staan er zo tien anderen in de rij die vanwege de schrijnende armoede zelfs de meest slechtbetaalde baan zullen aannemen. Ook loopt de arbeider risico op onderdrukking en geweld door de autoriteiten.

Bronnen

.....

- Coolpolitics (2013), 'Geef de werknemers in Bangladesh een stem', Sanne van Grafhorst, 10 mei 2013, <http://www.coolpolitics.nl/geef-de-werknemers-in-bangladesh-een-stem/>
- Fair Wear Foundation (2013), <http://www.fairwear.org/532/countries/country/bangladesh/?countryId=20>
- Jansen, B. (2013), 'Dit nooit meer – Schoon shoppen voor beginners'. Weekkrant voor jongeren, 17 mei 2013
- One World (2013), 'De kleding wordt duur betaald', Annemiek Huijerman, 15 mei 2013, <http://www.oneworld.nl/lezen/achtergrond/de-kleding-wordt-duur-betaald>

.....

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens Verkorte versie

-
artikel 1 Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.	artikel 15 Je hebt recht op een nationaliteit.
artikel 2 De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.	artikel 16 Je mag trouwen en een gezin stichten met wie jij wilt.
artikel 3 Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.	artikel 17 Je hebt recht op eigendom.
artikel 4 Slavernij is verboden.	artikel 18 Je mag je eigen godsdienst kiezen of van godsdienst veranderen.
artikel 5 Marteling is verboden, net als wrede en vernederende behandeling en bestraffing.	artikel 19 Je hebt het recht op informatie en je mag je eigen mening vormen. En je hebt ook het recht om die te uiten.
artikel 6 Je hebt recht om erkend te worden voor de wet, waar je ook bent.	artikel 20 Je mag lid worden van een vereniging en er zelf een oprichten.
artikel 7 De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.	artikel 21 Iedereen mag meedoen aan de verkiezingen en zichzelf daarvoor verkiesbaar stellen.
artikel 8 Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op rechtshulp.	artikel 22 Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land.
artikel 9 Je mag niet zomaar worden opgesloten of het land uitgezet.	artikel 23 Je hebt recht op werk en een studie naar keuze.
artikel 10 Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke en onpartijdige rechter.	artikel 24 Je hebt recht op rust en vrije tijd.
artikel 11 Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen.	artikel 25 Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven.
artikel 12 Je hebt recht op privacy en op bescherming van je goede naam.	artikel 26 Je hebt recht op onderwijs.
artikel 13 Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land, je mag overal naartoe.	artikel 27 Je hebt het recht om te genieten van kunst en cultuur.
artikel 14 Als je rechten worden bedreigd, mag je vluchten naar een ander land.	artikel 28 Landen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten kunnen worden nageleefd.
	artikel 29 Je dient ervoor te zorgen dat ook de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd.
	artikel 30 Geen van deze rechten mag worden gebruikt om de mensenrechten te misbruiken.
-

Oxfam Novib

Oxfam Novib

OXFAM NOVIB - www.oxfamnovib.nl – Oxfam Novib pakt de oorzaken van armoede en onrecht aan, met als doel een positieve toekomst voor zoveel mogelijk mensen.

Oxfam Novib biedt samen met Movies that Matter een lesprogramma aan om Nederlandse jongeren bewust te maken van de leefomstandigheden in Bangladesh, met een nadruk op kinderarbeid en het recht op onderwijs. Ook geeft het lesmateriaal inzicht in de complexiteit van factoren die meespelen bij armoede en het doorbreken van deze vicieuze cirkel.

Movies that Matter

Movies that Matter

Movies that Matter is een internationaal expertise-centrum op het gebied van film en mensenrechten. Het organiseert het jaarlijkse Movies that Matter Festival en een maandelijks film- en debat-programma in tien Nederlandse filmtheaters en speciale internationale vertoningen.

Movies that Matter is er ook voor scholen! Wij helpen docenten films uit te zoeken wanneer u specifieke onderwerpen op school wilt behandelen, geven filmadvies voor verschillende niveaus en leeftijden en helpen u de vertoning mogelijk te maken.

Met behulp van de zoekmachine (www.moviesthatmatter.nl; educatie; filmaanbod) kunt u eenvoudig zoeken naar films op onderwerp, niveau en type film. Voor meer informatie en advies kunt u ook contact opnemen met Movies that Matter via educatie@moviesthatmatter.nl of 020-7733624.

Movies that Matter Educatie richt zich in eerste instantie op (alle niveaus van) het voortgezet onderwijs. Voor het primair onderwijs zijn enkele filmtitels beschikbaar.

Colofon

Redactie

Marieke Kitzen, Boudewijn Korsmit,
Claartje Opdam, Adriënne Schillemans.

Eindredactie

Peter Wiersma en Jeroen Teitler

Ontwerp

SAZZA

Vormgeving

Gezamenlijk Corvee

DTP

Rob Jonkers

Movies that Matter Educatie

Margreet Cornelius en Leonie Hoeboer

Movies that Matter

Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam
www.moviesthatmatter.nl
tel. (020) 77 33 624
educatie@moviesthatmatter.nl

Alleen te gebruiken voor educatieve doeleinden.

